

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/199/2014
Identifikačné číslo spisu:	8013201015
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8013201015.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci navrhovateľa A. E., bytom F., proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o zvýšenie starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. septembra 2014, č. k. 4Sd/95/2013-34, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. septembra 2014, č. k. 4Sd/95/2013-34, **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a.**

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 8. septembra 2014, č. k. 4Sd/95/2013-34, potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 02. septembra 2013, ktorým odporkyňa podľa § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa o zvýšenie starobného dôchodku po zhodnotení doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii za roky 1945 až 1990.

Účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal.

Krajský súd mal za preukázané, že ani po zrušení rozhodnutia odporkyne zo dňa 18. apríla 2007 rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. júla 2009, sp. zn. 4So/134/2008, doplnení dokazovania a vykonanom šetrení, žiadnymi hodnovernými dokladmi, ani svedeckými výpoveďami, nebolo preukázané, že by navrhovateľ v období kalendárnych rokov 1945 až 1990 vykonával zamestnanie zaradené do zvýhodnenej pracovnej kategórie vo väčšom rozsahu, ako mu už bolo odporkyňou zhodnotené. Ani obsahla korešpondencia so zamestnávateľmi, resp. ich právnymi nástupcami, ktorú predložil navrhovateľ, nepreukazuje nové skutočnosti. Krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne bolo vydané v súlade so zákonom a preto ho ako vecne správne a zákonné potvrdil.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Namietal, že odporkyňa mu nezapočítala ako zamestnanie v II. pracovnej kategórii obdobie od 07. októbra 1949 do 31. októbra 1951, čo predstavuje 689 pracovných dní a tým by splnil podmienku 20 rokov zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, keďže mu chýba pre splnenie tejto podmienky len 389 dní. Navrhol, aby táto chýbajúca doba bola odpočítaná z dokladu Oprávarenskej základne ČEZ z 15. februára 1990 potvrdzujúceho 689 dní. Nesúhlasil ani s tým, že mu neboli hodnotené vo zvýhodnenej pracovnej kategórii celé kalendárne roky, ale len určitý počet dní. Žiadal, aby mu bolo priznané zvýšenie starobného dôchodku za zamestnanie vykonávané vo zvýhodnenej pracovnej kategórii a to už od priznania starobného dôchodku, t. j. od 22. marca 1990 vrátane úrokov z omeškania.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadrila (administratívny spis jej nebol Krajským súdom v Prešove vrátený).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zvýšení starobného dôchodku po zhodnotení doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii za roky 1945 až 1990.

Navrhovateľ namietal, že mu pre výšku starobného dôchodku nebola hodnotená doba zamestnania od roku 1945 do roku 1990 vo väčšom rozsahu tak, aby splnil podmienku potrebnej doby zamestnania 20 rokov vo zvýhodnenej pracovnej kategórii.

Z administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že rozhodnutím zo dňa 16. marca 1990 bol navrhovateľovi podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) priznaný starobný dôchodok od 22. marca 1990 v sume 2.711 Sk, pričom v I. pracovnej kategórii mal navrhovateľ zhodnotených 362 dní a v II. pracovnej kategórii 2 054 dní.

Rozhodnutím zo dňa 06. decembra 1990 bol starobný dôchodok navrhovateľa zvýšený od 22. marca 1990 na sumu 2.800 Sk na základe dodatočného preukázania a zhodnotenia doby zamestnania v II. pracovnej kategórii 6 911 dní, t. j. celkom získal navrhovateľ 7273 dní zamestnania vo zvýhodnenej (I. a II.) pracovnej kategórii.

Rozhodnutím zo dňa 6. mája 2010 odporkyňa podľa § 112 ods. 1 a § 293k zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 310/2006 Z.z. zvýšila starobný dôchodok navrhovateľa od 6. mája 2007 na sumu 10.678 Sk mesačne s tým, že suma jeho starobného dôchodku bola vypočítaná podľa § 293k zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z. z dôvodu, že suma jeho starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 bola obmedzená najvyššími výmerami uvedenými v § 24 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

Doba zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii bola navrhovateľovi zhodnotená na základe zamestnávateľom riadne potvrdených dokladov (prílohy k žiadosti o dôchodok na preukázanie doby zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii) a evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia s vyznačením príslušnej doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. V uvedených rozhodnutiach bola doba zamestnania v príslušných zvýhodnených pracovných kategóriách riadne započítaná a zohľadnená a uvedené rozhodnutia odporkyne nadobudli právoplatnosť (navrhovateľ ich správnosť nenamietal).

Podľa ustanovenia § 14 ods. 1, ods. 3 a ods. 5 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu

vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie. Do II. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne práce, pri ktorých sú pracujúci

- a) veľmi významne obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, takže po dlhoročnom výkone týchto prác vznikajú trvalé škody na ich zdraví,
- b) obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, i keď k trvalým škodám na ich zdraví dochádza iba výnimočne, ak sa tieto práce vyznačujú trvalou a nadmernou namáhavosťou alebo trvalým a nadmerným nebezpečenstvom úrazu, ktoré spravidla nemožno ovplyvniť technickými opatreniami,
- c) poverení činnosťou v zahraničí obťažovaní nepriaznivými pracovnými a životnými podmienkami v tropických alebo inak zdravotne ťažkých oblastiach.

Ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v príslušnom rezortnom zozname a ďalšie doby za podmienok a v rozsahu ustanovených v predpisoch platných pred 1. júnom 1992; organizácie na tieto účely vedú príslušnú evidenciu. Pre zápočet náhradných dôb a dôb uvedených v § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia ako dôb zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie do 31. decembra 1999 sa nevyžaduje návrat do zamestnania I. a II. pracovnej kategórie, pokiaľ tieto doby k 31. decembru 1999 trvajú.

Zamestnania boli na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie (§ 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb.).

Ako doba zamestnania II. pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v príslušnom rezortnom zozname. Príslušnú evidenciu na tieto účely boli povinní viesť zamestnávateľa (§ 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb.).

Podľa § 108 zákona č. 100/1988 Zb. organizácie sú povinné viesť potrebné záznamy o skutočnostiach rozhodných pre nároky na dávky, ich výšku a výplatu a predkladať ich príslušným orgánom sociálneho zabezpečenia. Zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku, jej výšku a výplatu sú organizácie povinné písomne hlásiť, ak nie je určené inak, do ôsmich dní; vykonávací predpis ustanoví náležitosti a spôsob hlásenia. Na výzvu orgánov sociálneho zabezpečenia sú organizácie povinné podať hlásenie a predložiť záznamy v lehote určenej týmto orgánom, ak lehota nie je určená do ôsmich dní od doručenia výzvy. Orgány sociálneho zabezpečenia majú právo preskúmať správnosť a úplnosť záznamov a hlásení a včasnosť a spôsob ich predloženia a podania.

Povinnosť viesť záznamy a podávať hlásenia pre účely sociálneho zabezpečenia ukladalo organizáciám aj ustanovenie § 123 písm. a) vyhlášky č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 101/1964 Zb. a taktiež § 151 písm. a) vyhlášky č. 128/1975 Zb. ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 121/1975 Zb. Organizácia bola povinná zaznamenávať údaje o okolnostiach rozhodujúcich pre nárok na dávky dôchodkového zabezpečenia, pre ich výšku a výplatu v evidencii pracujúcich, a to spravidla na mzdových listoch (§ 125 ods. 1 vyhlášky č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 101/1964 Zb. a § 153 ods. 1 vyhlášky č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 121/1975 Zb.). Evidencia, ktorú mala organizácia viesť o svojich pracujúcich, musela okrem iných údajov obsahovať aj označenie druhu činnosti a doby jej trvania, pričom u pracujúcich, ktorí vykonávajú zamestnanie zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, sa druh činnosti označí podľa názvoslovia aj podľa poradových čísiel uvedených v rezortných zoznamoch (§ 126 ods. 1 písm. d/ vyhlášky č.

102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 101/1964 Zb. a § 154 ods. 1 písm. d/ vyhlášky č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 121/1975 Zb.), pričom evidenčný list dôchodkového zabezpečenia organizácia mala povinnosť založiť ihneď pri vstupe pracujúceho do pracovného (členského) pomeru a viesť ho po celú dobu, po ktorú tento pomer trvá (§ 128 ods. 1 vyhlášky č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 101/1964 Zb. a § 156 ods. 1 vyhlášky č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 121/1975 Zb.). Do evidenčného listu mala organizácia zapisovať za každý kalendárny rok po účtovnej uzávierke (uzávierke mzdových listov), najneskôr do 30. apríla nasledujúceho roka, dobu trvania pracovného (členského) pomeru, druh činnosti, hrubý zárobok a dobu, po ktorú mal pracujúci nárok na peňažné dávky nemocenského poistenia (zabezpečenia v chorobe, zabezpečenia matky a dieťaťa) poskytované namiesto zárobku. U pracujúcich, ktorí vykonávali zamestnanie zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, sa do evidenčného listu zapisovali údaje o čase a trvaní práce (údajom počtu dní za kalendárny čas skutočnej práce) a druh činnosti podľa názvoslovía a poradových čísiel uvedených v rezortných zoznamoch. V evidenčných listoch organizácia mala uvádzať druh vykonávanej činnosti podľa doterajších predpisov. Ak bol podľa nových predpisov druh činnosti zaradený do výhodnejšej pracovnej kategórie, organizácia uvedie údaje podľa týchto nových predpisov za celé skoršie obdobie v príslušnej rubrike. (§ 129 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 101/1964 Zb. a § 157 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení č. 121/1975 Zb.)

Z osobného listu dôchodkového zabezpečenia a obsahu administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že odporkyňa navrhovateľovi započítala pre nárok na starobný dôchodok doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii podľa evidenčných listov o dobe zamestnania a zárobku a prílohy k žiadosti o dôchodok na preukázanie doby zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii vystavených zamestnávateľskou organizáciou.

Navrhovateľ sa od roku 2007 začal domáhať zhodnotenia doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii vo väčšom rozsahu ako mu bola zhodnotená odporkyňou, predovšetkým žiadal započítať zamestnanie II. pracovnej kategórie v období od 07. októbra 1949 do 31. októbra 1951 na základe listu zn. PO/90/LŠ z Oprávarenskej základne ČEZ zo dňa 15. februára 1990, ktorý však nepredložil, nenachádza sa ani na Českej správe sociálneho zabezpečenia a ani odporkyni sa šetrením (napr. na Ministerstve průmyslu a obchodu České republiky) nepodarilo predmetný list zabezpečiť.

Odporkyňa v súlade s vysloveným právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 4So/134/2008 zo dňa 31. júla 2009 doplnila dokazovanie vypočutím svedkov, avšak ani svedeckými výpoveďami nebola preukázaná ďalšia doba zamestnania navrhovateľa vo zvýhodnenej pracovnej kategórii.

Iné doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii navrhovateľ nepreukázal a ani odporkyni sa napriek jej snahe nepodarilo získať hodnoverné podklady o väčšom rozsahu zamestnania vykonávaného navrhovateľom vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, ako už bolo odporkyňou zhodnotené. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že dôkazné bremeno preukázania ďalšej doby zamestnania spočívalo predovšetkým na navrhovateľovi.

Odporkyni nemožno klásť za vinu prípadné nesplnenie si povinnosti zo strany bývalých zamestnávateľov navrhovateľa, pokiaľ riadne nevyplnili evidenčné listy, do ktorých sa zapisovali údaje o čase a trvaní práce (údajom počtu dní za kalendárny čas skutočnej práce) a druh činnosti podľa názvoslovía a poradových čísiel uvedených v rezortných zoznamoch. Zamestnávatelia boli podľa predpisov o sociálnom zabezpečení povinní predložiť odporkyni riadne vyplnené doklady o dobách poistenia ich zamestnancov, a to vrátane uvedenia počtu dní vykonávania prác vo zvýhodnenej pracovnej kategórii.

Odporkyňa môže započítať a zohľadniť ako doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii iba tie doby, ktoré sú preukázané relevantnými dokladmi. Navrhovateľom predkladané písomnosti, ktoré adresoval rôznym zamestnávateľom, a ktorými sa domáhal potvrdenia doby zamestnania vo zvýhodnenej

pracovnej kategórii, takými dokladmi nie sú.

Aj odvolací súd mal z uvedených dôvodov za preukázané, že navrhovateľ nezískal potrebnú dobu 20 rokov zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, ktorá by odôvodňovala zvýšenie sumy jeho starobného dôchodku. Rozhodnutie odporkyne preto považoval za súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. a navrhovateľovi náhradu týchto trov nepriznal vzhľadom na jeho neúspech v konaní.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.